

Nemčija pozdravlja novi gospodarski sporazum z Jugoslavijo

Važna izvajanja predsednika vlade Cvetkoviča o naši zunanji politiki

Berlin, 22. oktobra. m. Vse nemško časopisje ter pristojni berlinski krogi posvečajo veliko pozornost novemu trgovskemu sporazumu med Jugoslavijo in Nemčijo. Listi poudarjajo, da ta sporazum odpira vrata širokim gospodarskim možnostim za Jugoslavijo in za Nemčijo.

Ob podpisu tega sporazuma na nemških pristojnih mestih izjavljajo, da ima nova trgovinska pogodba med Nemčijo in Jugoslavijo naravnost diplomatski pomen vprav za tiste, ki so dozdaj stali na stališču, da je sporazum z Nemčijo v zvezi s trgovskimi odnosi za jugovzhodno Evropo in z drugimi državami bil sam po sebi »hudičevo delo«. Na uradnem mestu zlasti poudarjajo tisti del izjave jugoslovanskega ministra Aleksandra Cincar-Markoviča, v katerem je poudaril, da je Jugoslavija vedno višje cenila stalen trg s točno določenimi količinami, kakor pa konjunktne spremembe in nestalne cene.

Tako je bil storjen samo korak dalje k novi ureditvi Balkana. S takšnim sporazumom se namreč ustvarja zdaj pogoji, da se narodno gospodarstvo izpopolnjuje na zanesljivi in trajni podlagi. Jugoslavija kot podpisnica tega ni v ničemer izkoriščana, temveč so ji ravno dane takšne možnosti za izmenjavo blaga, da bo lahko imela od tega samo korist.

Budimpešta, 22. okt. m. Madžarsko časopisje v obširnih izveščih ponatiskuje izjavo, ki jo je dal jugoslovanski zunanji minister Aleksander Cincar-Marković ob podpisu nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Nemčijo. Tako »Magyar Ország« na prvi strani poudarja, da je Jugoslavija zavrnila vse balkanske pustolovščine. Madžarski pristojni politični krogi poudarjajo, da stvarna in daljnovidna politika Jugoslavije lahko reši državo vseh pustolovških poskusov. Zato so vsi krogi vzeli z velikim odobravanjem na znanje, da Jugoslavija vodi jasno in miroljubno politiko v popolnem soglasju s težnjami, da se ohrani mir v jugovzhodni Evropi.

Niš, 22. oktobra. o. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je imel večer v Nišu obešen govor, v katerem je o naši zunanji politiki dejal:

V osnovnih smernicah naše politike ni bilo nobenih sprememb. To pomeni, da smo hodili v določeni smeri in da smo imeli pred seboj jasno sliko dogodkov iz mednarodne in naše politike. Mednarodni položaj je tak, da imamo povsod okoli nas države, ki so v vojnem stanju.

Tu je pri nas nastopilo to politično zatišje, ker v izrednih mednarodnih razmerah ni modro, da bi uganjali strankarsko politiko. To bi bilo celo greh in v tem primeru ne bi bili postopali tako, kakor nam naše osnovne dolžnosti do države vele. Naša glavna dolžnost pa je obvarovati interese države in naroda.

Dolžnost kraljevske vlade je bila, da v teh viharjih dneh ohranimo naši državi mir. Temu vprašanju, ki nam ga zastavljajo po vsej državi, posvečamo največjo pozornost. Hvala Bogu, dogodki so se zdaj politično izkristalizirali. Mi imamo danes jasen mednarodni položaj. Moramo svojo zunanjo politiko še dalje voditi v istih smereh, kakor smo jo do danes, t. j., da se varujemo vsake pustolovščine in vsega, kar bi nas moglo spraviti iz mirnega stanja, v katerem živimo. Zato smo mi pazili in pazimo na to, da z našimi sosedi ohranimo dobre prijateljske odnose, da storimo vse, da se naši gospodarski in drugi odnosi z njimi v ničemer ne spremenijo, z ničemer ne skale, ker se v tem smislu tudi njihove koristi v celoti ujemajo z našimi.

Turške vojaške priprave vzdolž bolgarske meje

Angleški poslanik iz Beograda je odpotoval v Carigrad

Rim, 22. oktobra. m. Transcontinent Press poroča: »Popolo di Roma« poroča o velikem zbiranju turških čet okoli Čatalde ob turkobolgarski meji. Na tej črti je po obvestilih omenjenega lista zbranih že okrog pol milijona turškega vojaštva. Turški generalni štab je zdaj trenutno v Odrinu.

Italijanski listi prinašajo tudi poročilo iz Aten, v katerem pišejo, da v Grčiji in Turčiji pričakujejo, da bo angleški vojni minister Anthony Eden uradno obiskal Atene in Ankaru. Istočasno se je povečala propaganda, ki poudarja pripravljenost in moč britanske mornarice v Sredozemskem morju. Vsi ti pojavi gredo — poročajo italijanski listi — vzporedno z nadaljnjim trdovratnim vedenjem Grčije in Turčije do Italije in Nemčije.

Carigrad, 22. oktobra. Transcontinent Press: V Carigradu pričakujejo prihoda britanskega poslanika v Beogradu Ronalda Campbella. Angleški poslanik je iz Beograda odpotoval v soboto.

Sofija, 22. okt. m. Britanski poslanik v Sofiji Rendell, se je vrnil iz Carigrada, kjer je imel, kakor znano, sestanek z angleškim poslanikom v Ankari.

Potopitev naše ladje na Črnem morju

Bukarešta, 22. okt. m. Snoči je odpotovala iz Bukarešte v Jugoslavijo posadka naše ladje »Vidoc«, ki se je potopila na Črnem morju. Kako je prav za prav prišlo do nesreče, nihče od posadke ne more točno povedati. Ladjin kapitan Kusanović je izpovedal, da je ladja »Vidoc« plula v romunskih vodah. Ker svetilnik pred prelivom Sulina ni funkcioniral, je z ladjo pristal približno 30 milj od obale. Naslednji dan je ladja naredila pot proti prelivu ne daleč od ruske obale in prelivu Kilija in Vejkova. Ko je priplula na razdaljo 18 milj od preliva Sulina, je moštvo nenadno zaslišalo eksplozijo, nakar se je ladja pričela takoj petapljati. Kako je prišlo do eksplozije, ali gre tu za mino, za torpeda ali pa je nesrečo povzročilo kaj drugega, noben član posadke zanesljivo ne ve. Ladja se je hitro potopila, vse moštvo pa se je rešilo.

Romunska vlada zahteva od Španije, naj ji izroči dvornega ministra bivšega kralja Urdareana, o katerem je preiskava ugotovila, da je osebo odgovoren za umor voditelja Železne garde Codreana.

Trije nočni napadi na nemško prestolnico

Nemška poročila govore o škodi in žrtvah med civilnim prebivalstvom

Berlin, 22. okt. o. Včerajšnje uradno poročilo nemškega vrhovnega vojnega vodstva pravi o angleških letalskih napadih v noči od nedelje na ponedeljek naslednje:

Preteklo noč so sovražnikova letala letela na Berlin in druge kraje. Kot edini vojaški cilj je bila zadeta železniška proga v zahodni Nemčiji, vendar pa ni bila toliko poškodovana, da bi bilo treba zaradi tega ustaviti promet. Razen tega je bilo razrušenih več hiš pri napadu na gosto naseljene četrti. Bilo je tudi več žrtv med civilnim prebivalstvom.

London, 22. okt. o. Reuter poroča: Poročilo letalskega ministrstva o zadnjih napadih angleškega letalstva na Nemčijo pravi:

V noči od nedelje na ponedeljek je bil Berlin dvakrat napaden. Prvi napad se je začel pred 22. drugo pa se je končal ob 4 jutraj. Ko so prva angleška letala dospela nad nemško prestolnico, so imela nekaj težkoč, preden so našla cilje. Krožila so kake pol ure nad berlinskim ozemljem med nepretrganim hudim ognjem protiletalskih baterij. Nato so z eksplozivnimi in zažigalnimi bombami napadla veliko železniško postajo Guter-Moabit. Bombe so povzročile pet velikih požarov.

Druga letala so potem bombardirala razne važne cilje v središču mesta ter industrije v severno vzhodnih predmestjih. Letalci so točno videli, kako so bombe zadevale.

Ob 3 jutraj, kaki 2 minuti po koncu prvega napada, so berlinsko prebivalstvo spet predramile težke bombe, ki so padale na prestolnico. Nizka megla, ki je letalce ovirala pri prvem napadu, se je zdaj razblinila in so letalci iz višine 2000 čevljev točno videli učinek svojih bomb, ki so padle na pomembne stavbe v osrčju mesta.

Hudo so bombardirali in zažgali veliko poslopje na Putitz Strasse ter Hehrtsko postajo, skladišča v Charlottenburgu itd. Ko je zadnje angleško letalo po četrti uri letelo od Berlina, je bilo na vseh bombardiranih krajih videti požare.

London, 22. okt. o. Tudi nocoj so angleška letala bombardirala več mest v Nemčiji in zasedenih krajih. Glavni cilji so jim bila železniška križišča, letališča, Kruppove tovarne v Essenu, tovarna aluminija v Kölnu in nemška pomorska oporišča v Kielu in Hamburgu.

London, 22. okt. Reuter: Objavljeno je bilo uradno poročilo, ki pravi, da so angleška letala od septembra do sedaj izvršila 14 napadov na Berlin. Pri teh napadih je vsega sodelovalo 250 angleških letal in je bilo vrženih 200 ton bomb.

Vesti 22. oktobra

Vodja ameriškega poslanstva v Rimu je bil poklican v Washington, da bo ameriški vladi poročal in prejel nova navodila za svoje delo.

Vodja španske policije grof Majale je ob obisku voditelja nemške policije Himmlerja izjavil, da je spoznal silo policijske organizacije, s katero razpolaga Nemčija za ohranitev notranje varnosti ter izredni vojaški duh in udarno moč nemških napadalnih oddelkov. Španska policija bo z nemško in italijansko sodelovala, da se čimprej odstranijo posledice državljanske vojne.

Ameriški Rdeči križ je poslal angleškemu Rdečemu križu 330.000 dolarjev podpore.

Nemška vlada je po sporazumu s Francijo sklenila poslati za preskrbo Pariza 100.000 ton krompirja.

V Parizu je bila dana zapoved za popis vseh Judov, katerim bodo v osebne izkaze napisali, kaj so po plemenu.

Italija še vedno izjavlja, da se ne bori proti Egiptu, marveč proti Angležem na egiptovskih tleh. Italija želi Egiptane osvoboditi angleškega suženjstva in z globokimi simpatijami spremlja egiptovska prizadevanja za odpor proti Angliji, pravi italijanska uradna agencija Stefani.

Nemške letalske izgube so v sedanjih vojni dosti manjše, kakor so prej mislili, razen tega se priglaja v letalsko in padalsko službo toliko mladih ljudi, da komaj sproti rešujejo prošnje. Zato se redkokdaj zgodi, da bi nad Anglijo letel kak nemški letalec, ki bi bil stopil v to službo šele med sedanjo vojno, pravi neko poročilo nemškega poročevalskega urada.

Ameriški listi vztrajno ponavljajo napovedi, da bo sta nemški in italijanski zunanji minister v kratkem odpotovala v Moskvo. Italijanska in nemška vlada seveda te napovedi zanikujeta.

Skupina nemških in italijanskih častnikov je včeraj obiskala romunski obmejni mesti Arad in Temišvar, kjer so se častniki prepričali, da Romuni pravično ravno za madžarsko manjšino, zvedeli so pa tudi, kaj so trpeli Romuni, katere so Madžari izgnali.

Generalni guverner angleške Kanade je včeraj obiskal predsednika Združenih držav Roosevelta.

V Strassbourgu je bilo v nedeljo veliko narodno-socialistično zborovanje, na katerem je govoril nemški namestnik na Alzacijo Wagner, ki je dejal, da je Alzacija spet priključena Nemčiji in sicer za zmeraj. Francija je neprenehoma napadala Nemčijo, da bi ji vzela čimveč pokrajin, po sedanjih zmagi pa Francija take možnosti ne bo nikdar več imela.

Ameriške podmornice na Daljem Vzhodu

Newyork, 22. okt. m. Europa Press: Newyorkski časopisi se še vedno bavijo z Daljnim Vzhodom in z morebitnimi ukrepi Združenih ameriških držav in Velike Britanije proti Japonski zaradi napadov na poti čez Birmanijo. »Newyork Times« načenja vprašanje o Hongkongu ter ugotavlja, da so v to pristanišče že pred dvema mesecema pripluli oddelki ameriških podmornic, ker smatrajo Američani Hongkong za važno izhodišče, če bi Amerika in Velika Britanija skupno nastopili proti Japonski. Iz Hongkonga, ki je britansko-ameriška postojanka, se lahko preseka zveza japonskih čet z zaledjem, ali se pošiljajo vojaške potrebščine Kitajski. Hongkong bo igral — pravi dalje omenjeni list — verjetno še veliko vlogo na Daljem Vzhodu.

Letalska in podmorniška vojna proti Angliji

Nemški napadi na London se vrste ponoči in podnevi

Berlin, 21. oktobra. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča včeraj: Nekaj podmornic je potopila neko britansko pomožno križarko, ki je imela več ko 10.000 ton. Snoči so naša letala s torpedi potopila ob angleški vzhodni obali skupno za 20.000 ton sovražnikovega brodogradnje. Oddelki lahkih bojnih letal so izvedli včeraj več napadov na britansko prestolnico in na razna mesta v južni in srednji Angliji. Uspešno so bili bombardirani doki in pristaniške naprave kakor tudi skladišča živil. V velikih skladiščih bencina v Thameshenu so po bombardiranju nastali veliki požari. Podnevi in ponoči je prišlo do več letalskih spopadov, ki so se končali z našo zmago.

Ponoči so oddelki težkih bombnikov ojačili svoje napade na London in zmetale ogromne količine bomb vseh kalibrov, ki so na obeh straneh Temze povzročile velike požare. Zadeta je bila oboroževalna industrija v Srednji Angliji in na

prave ob angleški zahodni obali. Težke obrežne baterije so bombardirale dve veliki sovražni ladji v Doveru. Ladji in pristaniške naprave so hudo poškodovane. Nato je sovražnikova daljnometna baterija izstrelila nekaj strelov na francosko obalo, vendar pa ni povzročila nobene škode. Nadaljevalo se je polaganje min pred britanskimi pristanišči.

Longon, 22. oktobra. o. Včerajšnji in nocojšnji napadi na Anglijo so se bili v glavnem nad Londonom in okolico, mesti v srednji Angliji in kraji ob reki Mersey. Hujše poškodbe je pretrpelo neko mesto v srednji Angliji, kjer je bilo porušenih več hiš in je bilo več ljudi ubitih. V Londonu je bilo porušenih več zasebnih hiš in trgovin, poškodovane pa so bile tudi nekatere tovarniške naprave. Podobno škodo so pretrpeli tudi nekatera mesta v Merseyu. Nočni napad na Anglijo je trajal do zgodnjih jutranjih ur. Smrtnih žrtev ni bilo mnogo, pač pa je večje število ranjenecv.

Angleški bombniki nad severno Italijo

Po italijanskih poročilih so bili zadeti samo nevojaški cilji

Nekje v Italiji, 21. okt. o. 136. uradno poročilo italijanskega vrhovnega poveljstva pravi o angleških letalskih napadih na sev. Italijo: Sovražnikova letalstva, ki je priletelo čez Švico, je napadlo kraje v severni Italiji. V Veroni je bila poškodovana ena zasebna hiša in eno sirotišče, v katerem je bilo 60 siromakov ter 150 starcev in stark. Skupno so bile ubite tri osebe, 12 pa ranjenih. Hudo sta bili poškodovani dve hiši, ubite so bile štiri osebe, ena pa ranjena. V pokrajini Aleksandrije so bile poškodovane tri zgradbe in je bila ubita ena oseba, dve pa ranjeni. Tudi v Savoji so bili povzročeni manjši požari v nekem gozdu, ena cerkev pa je bila hudo poškodovana. Razen tega sta bili poškodovani dve hiši v okolici. Žrtev ni bilo. Dalje so metali Angleži bombe še na dva kraja. Vendar so vse bombe padle na polje.

London, 22. okt. o. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: V noči od nedelje na ponedeljek so drugi oddelki angleških bombnikov takoj zvečer odleteli na tri tisoč kilometrov dolgi nepretrgani polet proti Italiji, pri čemer so dvakrat morali preleteti Alpe. Nekaj po polnoči so ta letala priletela do ciljev v severni Italiji ter bombardirala industrijske napra-

ve v Turinu in Milanu. Napadla so tudi v Sestu San Giovanni Pirellijevo tovarno za električne potrebščine, nekaj kilometrov severno od Milana, v Turinu pa Fiatove avtomobilске tovarne. Veliki plavži v Aostu so bili na dveh krajih zadeti in je bilo videti velike požare. Bombardirali so tudi Alessandrio in Pacio. Z vseh poletov nad Nemčijo in Italijo so se vrnila vsa letala razen enega.

Napovedi angleških državljanov o bližajoči se angleški ofenzivi

London, 22. oktobra. o. Predsednik angleške vlade Churchill je snoči po radiu govoril francoskemu narodu in v glavnem dejal:

Zaradi zloma, ki ga je Francija doživela, ne gre, da bi prenehalo prijateljstvo med Angleži in Francozi, ki je trajalo več kakor trideset let. Naj bo s Francijo kakor že koli, predsednik angleške vlade bo vedno ponavljal izrek, zapisan na starem francoskem denarju: Bog varuj Francijo!

Obisk slovenskega voditelja v Zagrebu

Zagreb, 22. okt. Predsnočnim je dopotoval v Zagreb prosvetni minister in predsednik senata dr. Anton Korošec v spremstvu svojega šefa kabineta. Nihče v Zagrebu ni pričakoval, da se bo dr. Korošec zadržal v Zagrebu dva dni. Včeraj je minister dr. Korošec obiskal hrvaško politično vodstvo in sicer najprej podpredsednika vlade dr. Mačka, nato bana dr. Šubišića, senatorja inž. Košutića in dr. Krnjevića. Obiskal je tudi hrvaškega metropolitana dr. Stepinca. Ko je dr. Korošec odhajal iz banskih dvorov, so ga obstopili časniki in spraševali o razlogih njegovega zagrebškega obiska. Toda minister dr. Korošec ni hotel radovednim časnikarjem ničesar razlagati, temveč jim je rekel, da bodo zvečer dobili uradno sporočilo, katero jim bo izročil šef njegovega kabineta.

Popoldne si je minister dr. Korošec ogledal Prostore Hrvatske seljačke stranke in Gospodar-

ske sloge. Tu ga je bil sprejel glavni poslanec prof. Ljudevit Tomašić. Pospremil ga je do glavnega tajnika HSS dr. Jurja Krnjevića, s katerim se je dr. Korošec razgovarjal več kakor eno uro. Nato je obiskal dr. Korošec Gospodarsko slogo, kjer mu je prof. Tomašić razkazal delovanje zavoda za proučevanje kmečkega gospodarstva. Posebno se je dr. Korošec zanimal za razne ankete, razne statistične podatke in tabele ter tudi za publikacije zavoda. Pri odhodu je minister dr. Korošec izrazil željo, da bi še enkrat obiskal zavod in se podrobneje seznanil z njegovim delom. Zvečer se je dr. Korošec vrnil v svoj hotel, kjer je potem šef njegovega kabineta izročil časnikarjem službeno poročilo o bivanju dr. Korošeca v Zagrebu. Danes je dr. Korošec s svojimi prijatelji obiskal znano hrvaško božjepotno cerkev Marijo Bistrico.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 22. oktobra.

V oktobru so dnevi treh svetnikov — vremenarjev, o katerih je nabranih in je bilo že napisanih mnogo vremenskih izrekov, ki jih je naš kmet po dolgih izkušnjah in opazovanjih osredotočil prav na dneve teh treh svetnikov. So to sv. Marijeta, sv. Luka in nazadnje sv. Uršula, ki je bila včeraj. Slana pred sv. Uršulo in na dan sv. Luka pomenja splošno, da se vreme kmalu prevrne in da v kratkem dobimo dež ali celo sneg. Včeraj je bilo prav hladno in na aerodromu so zapisali, da je znašala najnižja jutranja temperatura celo — 2 stopinje Celzija. Ponoči se je vreme začelo prevračati. Davi smo bili brez običajne goste barjanske megle, kar pomenja, da bo v kratkem dež. Davi je bilo prav milo in toplo vreme. Lepa je bila jutranja zarja. Po nebeškem svodu pa so se začeli zgostevati deževni oblaki, ki pa playajo v razmeroma visoki.

Deževen je bil doslej oktober. Lanski je bil še deževnejši, kajti v 22 deževnih dneh je padlo 333 milimetrov dežja. Lani je začelo snežiti proti koncu oktobra, 26 in 27. Nato je pritisnil mraz in smo imeli 31. oktobra kar — 24° C mraza.

Samaritanski tečaj za mestne delavce

V predavalnici gasilskega doma se je danes ob 8 dopoldne začel pomemben samaritanski tečaj za mestne uslužbence. Tečaj je odprl mestni fizik dr. Mavčič Rus. Predavali bodo zdravniški mestnega fizika o vseh važnih nalogah in delih, ki jih morajo izvrševati samaritanci v primerih resnosti. Tečaja se udeležuje 25 mestnih delavcev iz raznih podjetij. Tečaj bo trajal pet tednov. Pred dnevi je bil končan sličen samaritanski tečaj za druge osebe.

Padel je s strehe

Instalaterski pomočnik Ivan Kušar, zaposlen pri instalaterju Jakobu Babniku, stanujoč v Mostah, Zaloska cesta št. 187 je včeraj proti večeru popravil na domači strehi žleb. Po nesreči je padel 3 metre globoko v streho in si zlomil desno roko. Drugih nesreč ni bilo v zadnjih 24 urah.

Sprejemni urad splošne bolnišnice je do davi zaznamoval 29.390 sprejetih bolnikov v letošnjem letu. Vsi oddelki so prenapolnjeni.

Kolesar, ki je hotel stražnika učiti

Prometni stražnik, ki ureja in vodi ves promet z otoka na Marijinem trgu, je včeraj proti večeru zapustil svoje stalno mesto in se postavil na most, ki drži iz Stritarjeve ulice v Wolfovo ulico, odnosno k »Belemu volku«. Postavil se je sredi mostu. Kar je zapazil nekega kolesarja, boljšega gospoda, ki je peljal svoje kolo. Stražnik ga je ustavil in opozoril, da je za vse voznike, tudi za kolesarje, ki se ne vozijo, določeni stari, srednji most. Gospod kolesar ne bode len, je kratko odvrnil stražniku: »Dobro! Ga bom pa nesel.« In

Moška beseda

V današnjem »Jutru« je priobčena naslednja izjava:

Z ozirom na neprestano brskanje »Slovenskega doma«, kdo je dotični kipar itd., izjavljam, da sem jaz, prav jaz, akademski kipar Nikolaj Pirnat poslal kip Maksima Gorkoga sovjetskemu poslaniku kot poklon za poslanstvo SSSR.

Naša kraljevina Jugoslavija je v rednih odnosih z Zvezo sovjetskih republik. Pogodba o tem dejstvu je državni zakon. Moj postopek ni v ničemer šel preko obstoječih zakonov naše kraljevine.

Kar se tiče poziva, naj list »Jutro« pojasni moje ravnanje, so moji delodajalci vzvišeni nad tem, da bi se vtikali v moje zasebne zadeve, ker sem polnoleten in polnopraven državljan.

Nikolaj Pirnat.

To moško besedo člana uredništva »Jutra« pozdravljamo, saj so z njo razpršeni razni dvomi in tudi morebitni očitki, da si pošiljalci daril sovjetskemu poslanstvu za svoja pogumna dejanja ne upajo prevzeti odgovornosti. Navzlic zadnjemu odstavku nas vseeno zanima pri tej stvari tudi stališče nacionalno in dinastično gorečih delodajalcev omenjenega gospoda v tej zadevi, ki morda le ni tako zasebna zadeva, da bi se mogel čutiti vzvišen nad njo na pr. dr. Kramer.

K. Pirnata prosimo še, naj bi za zaključek vse te poklonjevalne storije, katero smo začeli brskati zaradi »Slovenskega Naroda« in »Jutra«, priobčil tudi izvirno besedilo pisma, ki ga je tudi gotovo dobil od sovjetskega poslanstva. Pričakuemo tudi, da g. Pirnat že zaradi »Jutra« ne bo hotel izgledati kakor kipi nazorno pristranski in da bo podobna, bolj ali manj simbolična darila poslal n. pr. tudi španskemu, italijanskemu, nemškemu poslanstvu itd. Prepričani smo, da to ne bi bilo pretežno vsestransko spretnemu umetniku, ki je med drugim delal že tudi lepe kipe svetnikov in spomenik kralju Aleksandru, kateremu so jugoslovanski komunisti, ki Sovjetsko Rusijo vedno proglašajo za svojo domovino, pripravili... atentat.

To zadnje smo napisali zaradi Pirnatovih delodajalcev...

oprta je kolo na levo ramo in ga hotel nesti. Tako bo vprašanje rešeno, gospod stražnik! je nadaljeval. Toda stražnik se ni dal ugnati. Moral se je g. kolesar legitimirati. Kolesar pa je hotel dati stražniku policijskopравни pouk. Pač bo g. kolesar dobil pravni pouk v obliki plačilnega naloga.

Razne tatvine po mestu

Naj začnemo policijsko kroniko z malimi tatvinami. Zima prihaja. Mraz je te dni zmerno pritisnil. Ni čudno, da so postali tatovi sukenj in površnikov podjetnejši. Neki tatič se je prikradel v pisarno gradbenega podjetja inž. Dukič v Bohoričevi ulici in je uradniku Rudolfu Starklu odnesel siv površnik, vreden 1500 din. France Štriftofu pa je tat odnesel hubertus-plašč, vreden 300 din. Štriftof je sedel v bifeju »Na-na« na Tyrševi cesti.

Pretekli petek in soboto so bili na delu kolesarski tatovi. Ukradli so na raznih krajih 3 kolesa različnih znamk v vrednosti 4800 din. Najlepše in najdražje kolo, znamke »Opel«, vredno 2400 din, je tat ukradel Stanku Jurjevčiču izpred kavarne Majcen za Bežigradom.

Dva ljubljanska kavalirja

»Čevlje na bisk, v aržetu niksi«

Dva elegana postopača, ki jih človek lahko vsak dan vidi, kako promenirata po Aleksandrovi cesti in na zunaj kažeta, da sta petična in kavalirska človeka. V nedeljo sta povabila dobro gosposdično Mimi na izlet v ljubljansko okolico. Veselo so kramljali. Elegana, ki sta imela po starem pravilu »čevlje na bisk, v aržetu niksi«, sta gosposdično povabila v neko gostilno, kjer so se vsi trije pošteno pokrepčali. Napravili so na jedi in pijači račun za 87 din. Elegana sta se domenila, da jo bodo vsi trije popihali. Res sta namignila gosposdični Mimi, ki o stvari niti slutila ni, da grede in da je vse poravnano. Srečno so prišli iz gostilne. Elegana sta se počutila varna in sta se smehljala. Kar se pred njimi pojavi na kolesu krepki gostilničar Janez. Kratak razgovor. »Denar ali policaj?« Elegana sta protestirala, češ da sta plačala natakarič. Gdč. Mimi, vsa osramočena in tudi togotna nad takim nekavalirskim nastopom obeh elegantov Francija in Dušana, je segla v svoje torbico in plačala s 100 dinarskim bankovcem. Franci pa je osorno gostilničarju pripomnil: »Trinajst dinarjev nazaj!« Gostilničar je nesramnežu nato prisolil prav donečo zausnico, pač pa je gostilničar odračunal 13 dinarjev. Elegana sta jo odkurila. Gosposdična pa se je vračala domov brez kavalirskega spremstva.

Poravnajte naročnino!

Alkohol - vzrok strahovitega pokolja

15 pijancev je strahovalo vso vas, enega ubilo, štiri pa nevarno ranilo

Maribor, 21. oktobra.

Včeraj so imeli pri Sv. Ani v Slov. goricah gasilska veselico, katere so se vaščani že dolgo veselili. Prinesla pa jim je takšno presenečenje, da bodo dogodek včerajšnje nedelje še dolgo z grozo pomnili. Demon alkohol, ki je spravljal naše prelepe Slovenske gorice na tako slab glas, je včeraj pokazal zopet svojo strašno uničevalno silo. Na gasilsko veselico je prišlo poleg domačinov tudi veliko ljudi iz sosesčine. Kakor je že navada, se je tudi tu na teplo precejšnje število znanih razgrajčev in prepečev, ki jih pri takih prilikah nikoli ne manjka. Največ teh je prišlo od Marije Snežne in od Sv. Jurja v Slov. goricah. Ljudje so se jih izogibali, pa so si iskali sebi enako družbo in kmalu so se najbolj glasoviti pijanci in junaki noža združili v skupino, ki je šla od gostilne do gostilne, popivala in strahovala druge goste. Pijača jim je vedno bolj lezla v lase, da so postajali dejansko nasilni. Iz neke gostilne so jih po vrsti vse postavili na hladno ter potem za njimi vrata zaklenili. Podali so se potem v drugo, kjer pa jim je gostilničar pred nosom zaprl vrata. To jih je spravilo v strahovito besnost. Začeli so rjuti po vasi sem in tja, navallili so na vsakega, kdor se je na cesti pokazal. Domačini so se razbežali na svoje domove ter zaprli vrata, gostje iz drugih fara pa so se poskrili po gostilnah. Tako je ta skupina pijancev strahovala vso vas ter je v svoji besnosti, ker ni bilo kakšne žrtve, nad katero bi si jezo ohladili, začela z noži obdelovati sadno drevje ob poti. Potem so nekateri med njimi vdrli v bližnjo vinčarijo ter tam našli neke sekire, s katerimi so se oborožili. Tedaj se je okrog 3. ure popoldne končala v župnijski cerkvi večerica pobožnost. Ljudje so se nič hudega sluteč vsuli iz cerkve, na prostoru pred cerkvijo pa jih je pričakala skupina nasilnežev ter navallila nanje. Spet se je začel divji beg in preganjanje po vasi. Rokovnjači so na tej poti srečali 28 letnega Antona Bračka, ki je prišel k Sv. Ani po steklene šipe. Rečeč ni vedel, da gre v nesrečno smrt, ko se je pojavil na vasi ter je bil kar naenkrat obkoljen od divjakov. Z indijanskim krikom so navallili nanj z noži

Pozna jesen gospoda in siromaka

Kratki so postali dnevi, nekam resnejši, zamisljenjski se zde, nič več nisi tako šumni in poširani kakor so bili od pomladi naprej. Listje je orumenelo, nasilen piš, ki je zavel od gora, je drevje dobrodu opulil. Skoraj pride čas, ko bo stalo prazno, revno, prezeblo, v mrzlem času bo potegnil veter in le tu pa tam bo na njem še zaprskatel čisto suh list, kakor bi se mu tožilo po lepih, gorkih dneh. Trda bo postala zemlja, mlake in blato, ki se je napravilo v dolgih deževnih dneh, se bo pokrilo s krehami, nebo bo postalo jekleno, spustilo se bo k zemlji z mrzdom, jo utesnilo in ljudi napolnilo z mučnimi skrbmi pred bodočnostjo.

Še kratak čas, morda še nekaj jasnih, sončnih, prijetnih dni, kakor smo jih bili zdaj deležni, dni, ki so v nas zbudili varljivo upanje, da mraz le še ni tako blizu, pa se bomo preselili v bridi, čemerni, žalostni letni čas. Na nizko nebo bodo priveslali oblaki, dež se bo vli v napolnil dni s sivino, za njim pa bo potegnila burja in z višave se bo na zemljo začel vsipati sneg.

Prvemu tudi letos ne bo hudega

Čeprav so časi hudi in prav nič ne kaže, da bi se že v kratkem utegnili kaj izboljšati, vendar je jasno eno, da se gospodu tudi letos ne bo treba ubadati, da si ne bo moral beliti glave, kako se bo pretolkel do pomladi. Kdor ima denar, kdor ima dober zaslužek, temu še vedno ne bo ničesar manjkalo. Z denarjem se bo lahko omislil z vsem potrebnim, saj si bo znal pomagati skozi neprijetne dni.

Ko bo zunaj pritisnil mraz, ko se bo na ulicah delala plundra, ko bo šel sneg, tedaj si bo lepo zakuril, da bo v stanovanju prijazno, in da si bo z opravkov hiteč že v duhu predstavljal, kako prijetno bo doma. Sedel bo k mizi, odprl radio, poslal pripravno glasbo, ki mu godi, vzel v roke zanimiv roman, ki bo morda govoril o revščini preprostitih ljudi, malo počustvoval z njimi in po dobri večerji zadovoljen odšel spat. Ali pa se bo odpravil v gledališče, v kino, v gostilno, v kavarno. Skrbno se bo napravil, da bo v družini ugajal in veljal za petičneža z dobrim okusom.

Kaj ga bo skrbelo, če bo žena morala kupiti plašč iz dragačnega krzna? Kaj, če bo moral za zimo otroke obleči gorkeje? Nič si ne beli glave. Za denar bo tudi to zimo lahko še vse dobil.

Prišli bodo prazniki, ki bodo za take družine tudi letos še vedno ugodni in poetični. Miklavž bo še vedno obilno nosil, tudi Božiček bo prišel dobro založen z darovi. Za njim pa Silvester in Novo leto. Ko bodo nastali lepi zimski dnevi, bo vzel smuč in se podal na gore, kjer bo užival radosti zimskošportnega življenja. Prav lepo se bo počutil do pomladi.

Revež pa se bo prebijal - kakor bo vedel in znal

Kakor »boljšega« gospoda zdaj, v pozni jeseni, ne tarejo skrbi glede bližnje zime, saj ima sredstva, da si jo bo znal omiliti in napraviti udobno, tako revež ne ve, kako jo bo prebil. Tudi on bi moral obleči ženo, obleči sebe in otroke, lepo zakuriti doma, da se ne bi delale po oknih ledene rože, najti na mizi, ko se bo vračal z dela (če ga bo imel — to je tudi skrb zasel) pošteno utrjen, dobro, izdatno večerjo. Tudi on bi rad otrokom dal za Miklavža in za Božič kaj pripravnega, kaj takega, da bi jih razveselilo. Tudi on bi si rad privoščil z družino oddih na snežnih poljanah, da bi si okrepil zdravje, ki je omajano po stalnem bivanju v zatohlih, vlažnih prostorih in v nezdravem stanovanju. Prav kakor gospod, bi tudi on rad kdaj pa kdaj zavel v gledališče, v kino ali tudi v kavarno, da bi malo pobrskal po časopisih in revijah, zakaj v teh razgibanih časih tudi njega mika, da bi zvedel, kaj je po svetu novega in kaj presenetljivega se spet pripravlja v kakšnem kotiku našega planeta.

Toda za vse to je potreben denar. In zdaj je zanj še dvakrat ali trikrat težje kakor je bilo pred časom. Brez tega krivičnega mamona človek ne dobi ničesar, brez denarja je človek siromak.

Litija

Lepi jesenski dnevi vplivajo tudi na naše prebivalstvo. Prav rado se odpravi tak lep jesenski sončni dan, kot pravijo pri nas »v hribe«, obiskat svoje znance in domače, morda nakupit kaj za jesensko ali zimsko zalogo, sedaj prav posebno kostanj, krompir in drugo. S sadjem je pa letos križ, ker so prav redka drevesa, da bi kaj imela. Prav lepi so tudi izleti na Sv. Goro, na Janče, v Štango, na Javorje, na Polšnik...

Ako greš iz postaje proti litijskemu mostu, zapaziš majhno leseno barako, v kateri je trafika. In na tej baraki sta dve oglašni deski: ena Prosvetnega društva, druga športnega kluba. Toda kakšna razlika je med tema dvema sestrama. Obe sta bili istočasno narejeni, obe pri enem mizarju, obe sta bili dvojni, tako da sta se v početku celo skupaj držali, ali kakor bi rekli, da sta bili zraščeni, pa so ju na željo nekaterih »športnikov« morali ločiti, ker se je športna sestra sramovala spajati se s prosvetno. Zdaj naj jih pa kdo pogleda, kakšni sta. Ena uboga, kakor desetnica, druga še dosti brhka. Prosvetna je vsa že polomljena. Ali veste, kdo jo je storil? Mi vemo! Prosvetasi gotovo ne. Če bi šli katero razbijat, bi športno, pa niso tako nešportni, kakor so morda »športniki«. Noben plakat, nobena oglašna deska, nobena reklama, pa naj pride od katerekoli strani, magari od samega zlodja, ne pretrpi toliko, kakor vse, kar je s prosveto v zvezi.

Aufbiksarji so se zopet oglašili. Mislili smo, da bo že mir, pa se ti »škrjančki ponočne neba« oglašajo ob takih urah, da vsakega poštenega človeka zbude iz prepotrebne spanja. Litija in policija sta kot ogenj in voda. Policijska ura naj se drži vsaj na cesti. Vsak gostilničar, ki napaja nikdar odjezane krokarje, bi moral prevzeti odgovornost, da jih bo spravil domov tiho, ne pa z »aufbiksanjem«.

Ptuj

Pomagajmo lačni haloški decil Revna haloška deca, ki mora v deževnih in mrzlih zimskih dneh prehoditi dolgo pot do šole, vsa slabotna in eestradna, bo letos še v večji meri, kot prej, potrebna pomoči. Letošnja slaba letina in velika draginja bosta še prav posebno potrkali na vrata borih haloških koč in prav deca, ki bo morala ob vsakem vremenu v šolo, bo najbolj občutila revščino in pomanjkanje. — Na ljudski šoli v Sv. Vidu pri Ptuj je dve leti vršil veliko delo šolska kuhinja, ki si jo je zamislil, jo ustanovil in jo še zdaj vodi tamkajšnji šolski upravitelj g. Beloglav. Svoj čas smo v »Slovenskem domu« že poročali o delu in vlogi te šolske kuhinje tu ob vznožju Haloz. Dodajmo le še to, da za vsak Božič priredi g. upravitelj tudi božičnico, kjer so nekateri najpotrebnejši obdarovani z najnujnejšimi stvarmi. — Ker bo letos tekoče zbrati dovolj potrebnih sredstev za šolsko kuhinjo in za božičnico, se obračamo z vljudno prošnjo do vseh usmiljenih src, da bi s svojimi prispevki podprli revno in zapuščenalo haloško deca, ki ji je v pomanjkanju tudi suh košček kruha prava slaščica. Prosimo, naj bi se dobrotniki spomnili teh revežev s staro obitvijo in obleko, četudi že raztrgano in ponošeno, ki bi se za božičnico razdelila. Vsi taki darovi naj bi se poslali na upraviteljstvo šole v Sv. Vidu pri Ptuj.

60 dobrih delavcev

se sprejme za delo v Javor Rovtu. Plača 5'75 do 6'50 din na uro, cenena in izdatna hrana na razpolago. železniška vožnja do Slov. Javornika se povrne. Zglasiti se je pri vodstvu gradbenega podjetja ing. Josip Dedek, Javorski Rovt.

Van Vyke Mason

Pajk z Zlate ceste

»Rekel sem že, da nisem ničesar našel, je mrzlično odgovoril Catleen in sam pri sebi preklinjal Buntonovega brata.

»V tem primeru vam moram tudi jaz, kot zdravnik povedati,« se je oglasil sedaj dr. Los, »da ne dovolim da še nadalje nadlegujete mojega oskrbovanca.« Njegov glas je bil zelo uraden. Govoril je kot človek, ki je prepričan, da je to, kar on reče, pravilno. Ko je medtem pogledal Johna Buntona, je nagrbnil čelo, kakor da mu je nekaj padlo v glavo.

»Vendar bi želel, da bi moji ljudje ostali tukaj do jutri jutraj,« je vztrajal Catleen pri svojem.

Roger Bunton je hitro izpraznil čašico viskija.

»Ne potrebujem jih in tudi nočem, da bi bili v hiši!« se je zadril milijonar. Takoj nato pa se je začel otroško smehljati. »Stari Roger Bunton more še vedno sam paziti na se. Ne skrbite toliko za mene, dragi nadzornik! Edino, kar prosim od vas je to, da mi pustite vašega naredni-

ka, da bo vršil Kellijev dolžnost.«

»Ali vendar,« je zagodrnjal John Bunton. »Če kapetan Catleen zahteva, bi bilo morebiti bolje...«

»Jaz ne zahtevam,« je rekel policaj odločno, »pač pa menim, da je treba biti oprezen. Če želite, bomo mi vsi odšli. Ne prevzamem pa nobene odgovornosti za to, kar se bo zgodilo, če ne smem delati tako, kakor sam hočem.«

»Kdo je zahteval od vas da prevzamete nase kako odgovornost?« ga je zasmejljivo vprašal Roger Bunton. »Vaša odgovornost je minila. Ne dovolim pa, da je moja hiša polna policijskih agentov.«

Zavedal se je, da je preostro govoril in takoj je izpremenil svoj glas.

»Prosim vas, kapetan ne jezite se name. Sem namreč malo nervozen. Neizmerno sem vam hvaležen za vašo pomoč. Hočete popiti z nami čašico viskija?«

Nalil je čašico in jo ponudil Catleen. Policaj je počasi pil pijačo in občutil, kako ga polagoma ogreva prijetna topli-

na alkohola. Roger Bunton je sklonil glavo in se očividno boril s samim seboj. Ko se je z zadnjimi močmi obrnil k policaju, je bil njegov obraz, kakor tudi njegove ustnice brezbarven.

»Vi sedaj lahko brez skrbi odidete. Jaz sem popolnoma varen.«

»Če je tako, pa lahko noč!«

Catleen je ponudil roko najprej zdravniku. Dr. Los je tako hitro vstal s svojega naslanjača, da je izgubil ravnotežje in skoraj padel na tla. V zadnjem hipu se je zravnil in se z nekim bolnim krikom zrušil v svoj naslanjač.

»Za boga, kaj vam je?« je vprašal Catleen.

»Noga mi je otrpnila. Ko sem vstal, sem si jo tukaj očividno izpahnil.«

Zdravnik je začel s prsti otipavati ono mesto na nogi, katero ga je bolelo.

»Poglejte, noga mi je že začela otekati. Kakšna neumnost!«

»Če želite, vas popeljem s svojim avtomobilom v mesto,« mu je zaskrbljeno rekel Catleen.

»Net! Najlepša hvala za pozornost, nadzornik,« mu je vljudno odgovoril zdravnik. »Ostaj bom še nekaj časa tu, da se bom malo pogovoril z gospodom Buntonom.«

Ko se mu je Catleen popolnoma približal, mu je neopazno namignil in pravi to rekel:

»Potrebno je, da ostanem še malo tu in da vidim, kaj bo z mojim oskrbovan-

duševni polom in pobitost. Njegova prejšnja neprilakovana hrabrost in samozavest je samo neki prehodni znak.«

Catleen se je zelo hitro poslovil od Johna Buntona in nato še enkrat stopil pred milijonarja.

»Ne pozabite, kaj sem vam rekel, g. Bunton. Pustil vam bom dva človeka, Mak Neltija in Kroneja, ki vam bosta na razpolago. Vendar ne odgovarjam za to, kar se bo zgodilo v tej hiši po mojem odhodu. Ste me razumeli?«

»Naravno,« mu je odgovoril bogataš in se trudil, da bi se brezskrbno nasmejal.

»In vi vseeno ne mislite izpremeniti svojega sklepa?«

»Rekel sem vam, da ne. Ostal bom pri tem, kar sem vam maloprej povedal. Nočem, da bi se moja hiša spremenila v policijsko kasarno.«

Medtem je John Bunton sedel na svojem stolu in se delal, kot da spi. Vendar se je izpod njegovih gostih trepalnic videlo, da vse pazljivo opazuje, kakor makna, ki se je postavila pred mišjo luknjo. Ko se je Catleen obrnil, je na svoje veliko razočaranje zagledal, da so bila vrata Griberjeve spalnice priprta, kakor da jih je odprl veter. To je bilo zelo čudno, ker to noč ni bilo nobenega vetra.

Peto poglavje.

Ko je kapetan Catleen odšel iz sobe, je vladala okoli kamna še nekaj časa grobna tišina. S stopnic se je počasi izgub-

ljal domov Catleenovih korakov. Iz pri- tličja je prihajal šum različnih glasov.

»Pogovarja se s svojimi ljudmi,« je menil dr. Los, ki je še vedno masiral poškodovano mesto na svoji nogi. »Meni se zdi, da sedaj res nimate več nobenega razlega, za strah, ker je kapetan Catleen očividno zelo zanesljiv človek.«

»Da, da, zelo zanesljiv človek,« je zasmejljivo rekel Johna Bunton. »Zelo zanesljiv človek, da, da...« je ponovil še nekajkrat.

»Za vraga, bodi že tiho!« ga je nena- doma prekinil prav jezero Roger Bunton. »Lenariš tukaj in stalno ponavlja isti etavek. Grozno mi greš na živce! Ze itak sem tako razburjen zaradi Kellyjeve smrti.«

»Mislim, da bi imel razlog za veselje,« je trdno pripomnil njegov brat. »Dajal si mu krasnno plačo.«

»In kaj zato?« je jezero vprašal milijonar. »Sem vsaj siguren, da mi je zvest. Dovolj je bil pameten, da me je čul.«

Bunton je zopet do roba natočil čašico z viskijem in jo takoj do dna izpil. »Točno, bil je dovolj pameten, da ti je bil zvest,« je ponovil John Bunton »a ti si bil dovolj neumen, da si mu dajal tako bajno plačo.«

»Zaboga,« se je oglasil dr. Los, »ne razumem vajul! Zakaj se pripravamo zaradi takih stvari, ko je vendar že prepozno. Poglejte, kapetan Catleen odhaja... Skoda, da ni ostal tukaj... Če bi ostal, bi bil jaz mirnejši.«

(Dalje prih.)

Od tu in tam

350 vagonov pšenice bo dobila Dalmacija za to zimo in spomlad od Privilegirane izvozne družbe. To dejstvo je sporočil na zborovanju dalmatinskih gospodarstvenikov predstojnik trgovskega oddelka banske oblasti v Zagrebu dr. Lamer, ki je obenem povedal, da je del te pšenice že prispel v Sisak, odkoder ga bodo odposlali v Dalmacijo. Dr. Lamer je povdaril, da smatra banska oblast Dalmacijo za svojo prvo skrb in zato bo vsem vprašanjem teh krajev posvetila vso pozornost. Prav tako bodo blizu Šibenika uredili osrednjo klet za dalmatinsko vino. Kako velik promet imajo razne privilegirane družbe, pa se vidi iz pregleda poslovanja »Pogoda«, privilegirane izvozne družbe za hrvaško banovino. V dveh mesecih je ta družba naredila za 346 milijonov dinarjev prometa.

Temelje za novo protestantsko cerkev »Gustava Adolfa« so blagoslovili v Belgradu. K svečanosti so prišli zastopnik kralja, zastopniki vlade ministri dr. Marković, dr. Cincar Marković in Danilo Vuković, pomočnik prosvetnega ministra Bogdanović in drugi. Svečanost je odprl berlinski protestantski škof dr. Haackel. Prisotni zastopniki so potem po vrsti s klavirno udarjali na temelje. V imenu vlade je spregovoril gradbeni minister Vuković, ki je izrekel željo, naj bi bil novi protestantski hram vez ljubezni med vsemi narodi. Sporočil je tudi, da je darovala vlada za novo cerkev 100 tisoč dinarjev. Pri slovesnosti je govoril tudi nemški poslanik v Belgradu von Herren.

V Srbiji stalno prirejajo spominske svečanosti za padle vojaše v balkanski in svetovni vojni. Preteklo nedeljo so v Belgradu in Skoplju proslavljali spomin na dijake, ki so žrtvovali svoje življenje v bojih na solunskem bojišču. Pri slovesnostih so bili navzoči zastopniki vseh oblasti.

Lastniki ladij in pomorščaki se spet pripravljajo za višje plače. V Splitu deluje paritetna komisija iz zastopnikov pomorcev vseh strok in iz vrst lastnikov ladij. Zaradi naraščajoče draginje so pomorščaki zahtevali, da se jim draginjska doklada zviša za 45%, lastniki ladij pa so rekli, da so pripravljeni zvišati za imenovani odstotek draginjske doklade le pomorščakom v domači plovi, nikakor pa ne tistim, ki so na dolgi plovi. Ker zastopniki pomorščakov niso hoteli pristati na tak predlog, so se pogajanja prekinila. Zdi se, da bo nazadnje morala posredovati oblast in določiti odstotek povzraščanja, ker bodo sicer pomorščaki stopili v stavko.

Vse tri žrtve zverinskega zločina v Banjaluki so v nedeljo pokopali. Domači policiji, kateri pomagajo tudi strokovnjaki zagrebške policije, se še ni posrečilo dobiti v roke pravega morilca, čeprav je bilo prijetih precej ljudi, ki bi utegnili imeti kakršnokoli zvezo z morilcem. Sorodniki ubitega trgovca Salomona Poljokana, njegove žene in sina so ugotovili, da si je ropar prisvojil v glavnem zlatino in bisere, pa le malo denarja. Toda zlatina in bisere so vredni več deset tisočev dinarjev. Dedinja ogromnega premoženja pokojnega juda je ostala njegova hčerka, ki je bila poročena z odvornikom dr. Levijem. Ko je šel pogreb mimo hiše, se je hotela hčerka iz obupa vreči na cesto, toda namero so ji preprečili.

Akcija za pogozditev goličav bo v vsej državi od 27. oktobra pa do 9. novembra. Državni odbor za pogozdovanje je sklenil poklicati tudi letos na pomoč vsa društva, posebno pa šolsko mladino, da bi se dalo delo izpeljati bolj širokopotežno in povsod v državi, kjerkoli je potrebno goličave pogozditi. Propagandni odbor je za letos izdal geslo: »Zasadimo gaje v čast kralju Petru II. Odbor je izdal tudi posebne brošure, ki so jih dali na razpolago prvenstveno šolam, ki so tudi doslej največ storile za pogozdovanje goličav, ki jih je posebno v kraških krajih obilo.

Dva razbojnika in pobegla robijaša se je posrečilo prijeti orožnikom iz okolice Podujeva in Gnjanja. Razbojnik Ajdin Ajdimović je bil že doma vzgojen za razbojnika, kajti njegov oče je bil ropar in je vodil zmerom s seboj sina. Pri nekem spopadu je bil oče ubit, sina pa so orožniki ujeli, sodišče pa ga je obsodilo na dvajset let. Ko pa je bil pred dvema letoma pogojno izpuščen, je spet začel živeti po starem. Pred tremi dnevi pa so ga orožniki zasledili in težko ranili. Priznal je potem, da je po vrnitvi v svobodo ubil štiri ljudi in da je mnogo ljudi oropal ali pa iz njih izsilil večje vsote denarja. Dan poprej pa so orožniki blizu Gnjanja težko ranili okorelega razbojnika Mustafa Arifovića, ki je bil tudi pobegnil iz zaporov in potem hajdukoval več let. Ujet je izdal vse svoje pomagace, da so jih oblasti potem kmalu vse polovile. Za svoje pregrehe bosta bržkone oba odšla na vislice.

Skrupilec grobov je prijel zagrebška policija. Že pred dvema mesecema je bil odkrit gnusen zločin, ki je bil izvršen v grobnico nekdanjega hrvaškega bana Raucha. Vsa družina Rauchov je imela grobnice v cerkvi v Pušči nad Zagrebom. Nekega jutra so našli grobnico odprto in trupla izropana. Zločinci so se bili polakomnili zlatega okrasja, ki je baje bilo na truplih. Sele po dveh mesecih je policija dobila v roke vlomilce, ki so bili doma iz Pušče: Skovran, Pozderac in Vugce. Zanimivo je pri tem, da sta se dve roparski tolpi pripravljali na isti način. V drugi skupini so bili znani zagrebški vlomilci pod vodstvom Stjepana Levaka. Obe skupini sta se svoj čas menili o ropu, dogovorili se pa nista. Usodno noč pa sta se srečali v Pušči, toda Skovranova skupina je že bila opravila svoje delo. Levak in tovariši so zamudili eno uro...

Tudi stare kosti bodo sedaj bolj upoštevane kakor doslej. Začelo je primanjlovanje umetnih gnolij v naši državi, zlasti pa superfosfata. Zaradi tega mislijo začeti pri nas z načrtnim zbiranjem kosti. Obenem bodo prepravljali izvoz iz teh kosti zmlate moke v tujino. Pozvali bodo tudi ljudi, naj ne mečejo starih kosti v smeti, temveč jih zbirajo za tvornice, saj je pri nas več takih tovarn, ki meljejo stare kosti.

Splitška bolnišnica je dobila za dozidavo nekaterih paviljonov visoko podporo od socialnega ministra in hrvaškega bana. Že lani je minister za socialno politiko dr. Budisavljevič odobril 4,5 milijona, ban hrvaški pa je dovolil najetje novega posojila 16 milijonov dinarjev in dal na razpolago sam še 4,5 milijona dinarjev. S tem denarjem bodo sedaj dogradili in opremili najbolj potrebne oddelke nove bolnišnice.

Da bi se proizvodnja olja dvignila v naši državi in da bi postali popolnoma neodvisni od tujine, je Privilegirana izvozna družba napovedala zbiranje bučnih pečk. Prižad je podelil pravico zbiranja teh pečk zajednici za predelovanje oljnice na vsem ozemlju države, razen v hrvaški banovini, kjer bo to posle izvedel »Pogoda«. Kilogram bučnih pečk bodo odkupovali po 4 dinarje. Računajo, da bodo mogli še letos zbrati okrog 1000 vagonov tega semena, iz katerega se dobijo okrog 25 odstotkov očistene olja. Doslej so bučno olje proizvajali in porabljali večinoma v Sloveniji, zlasti pa na štajerskem. Posledja ga bodo skušali posplošiti tudi v drugih delih države.

Prisrčen smeh, mnogo zabave in prijetnega razvedrila so našli vsi dosedani obiskovalci pri filmu **Lady in cowboy** Gary Cooper je postaven cowboy, Merle Oberon pa bogata Američanka, ki ne dovoli svojemu na visokem položaju stoječemu očetu, da bi iz lastnih egoističnih ozirov odločil o njeni zakonski sreči. Danes neoprekno zadnjkrat! Predstave ob 16, 18 in 21. uri

Če študent v Ljubljano pride ...

Ljubljana, 22. oktobra.

V menzah

Vsakdo, ki je bil kdaj prisiljen hraniti se v menzah, ima o njih svojevrstno sodbo. Vsi pa so si edini menda v tem, da v njih pač še od daleč ni tako kot doma.

Skoraj vsi naši podeželski študentje, tudi otroci uradniških in drugih uslužbencev, se hranijo po menzah. Tu smo torej vsi enaki. No, enaki v tem, da jemo skupaj v tej ali oni menzi, nikakor pa ne v tem, da bi jedli enako hrano. Kdor ima denar, si lahko privoščijo boljše hrano, kakor tisti, ki ima prazen žep.

V raznih menzah je različno. Ponekod so dobro postreženi, druge slabše, a največje neveselosti so te, da veljajo podpiranci, ki jim kako podporno društvo ali javna ustanova plačuje hrano, za nekatere reveže, za katere je vse dobro in s katerimi se lahko postopa, kakor se strežniškim osebjem zdi. Zato ni v njihovih besedah nič vljudnosti, prizanesljivosti in ustrežljivosti. Često morajo kje po pol ure ali še več čakati, preden se te kaka pomeščanica dama-strežnica, od katere je še pred kratkim smrdelo po kmetskem gnoju in zemlji, spomni in te vpraša, kaj boš jedel. Kljub temu, da študent nima časa, ker ga študij sili in mora hiteti od predavanja do predavanja, ti take damice strežejo, da boš ja čim več časa zapravil. Ne, povsod ni tako, marsikje pa je!

Takim ženskam, ki mislijo, da se študentu-podpirancu lahko z vsem in karkoli postreže, bi bilo treba dopovedati, da so ti študentje prav taki gospodje kot oni, ki si hrano sami plačujejo. Menza ne da zastojni niti prvimi niti drugim ničesar. Zato pa naj se vsem enako in v enaki obliki nudi!

Tudi reven in kmečki študent nista cunja, v katero bi si nekateri hoteli brisati svoje noge! Če nekatere puhloglave strežnice tega ne vedo, naj jih vodstvo o tem pouči!

Zdravstveni sklad

O tej stvari pa se je že toliko pisalo in toliko šlo mimo gluhih ušes, da je ponavljanje že skoraj

smešno in nesmiselno. Kdaj se bodo odločujoči ljudje v Belgradu spomnili, da slovenski študent, visokošolec in srednješolec, ki boleha, rabi zdravila in zdravniško pomoč le dokler živi. Le kdaj bo tista blagajna v centrali polna, in ne bo milijonov več kam spravljati, da jih bodo puščali tam, kjer se pobirajo in so krvavo potrebni? O, grenki sad centralistično urejenih fondov!

Ubogi kmetski študent, ki prežebaš, si lačen, že itak povsod zapostavljan, si pač že vaje prenašati nadloge in težave. To ti je že vsakdanja stvar, čeprav bi imel pravico do boljše položaja. Pričapljaj bolan k fondovemu zdravniku, malo te pogleda, no, že dobiš praške. Stvar je končana. Taki so pač razni zdravstveni fondovi in zavarovanja: za zdravlila, ki bi ti gotovo pomagala, pravijo, da ni sredstev. A zakaj potem sploh obstoje taki fondovi? Razpustimo jih, saj moraš itak k privatnemu zdravniku, če nočeš, da se ti bolezen poslabša ali da boš nosil njene posledice leta in leta. Če si resno bolan in bi moral v bolnišnico, ker se doma ne moreš več zdravit, se čaka cele tedne, preden se kaj ukrene. Ko si že napol v krsti, te odvedejo in pozneje so ugotovi: ni bilo mogoče rešiti.

Res ne vem, kdo je takih stvari kriv: fondov zdravnik ali denar, ki ga ni. No, včasih bi se lahko z malo denarja in veliko uvidenosti in ljubezni marsikaj ukrenilo; pa se ne! Kdo je tedaj kriv?

Na zdravstveni fond vsak resno misli le ob vpisu, ko mu je treba vanj plačati 80 dinarjev. Pozneje pa človek mora nanj pozabiti, ker mu ne nudi tega, kar bi potreboval. Tu so pa spet največ prizadeti študentje podeželja, nižjih privatnih nameštencev, obrtnikov in še drugi, ki bi v prvi vrsti zdravniške pomoči bili potrebni, ker si je zaradi pomanjkanja denarja druge ne morejo poiskati.

Tooliko o splošnem položaju, da ne govorim tu še o zobozdravniških in raznih specialistih, ki bi prav tako ob nekaterih prilikah morali spadati v ta okvir.

Priglašeni in sprejeti Judje na naših šolah

V Sloveniji bo smel obiskovati gimnazijo le en Jud, meščanske šole pa nobeden - Vsa učiteljska in višja pedagoška šola brez Judov

Belgrad, 22. okt. m. V zvezi z uredbo o omejitvi vpisovanja otrok judovskega rodu v naše šole, je prosvetni minister v smislu določb omenjene uredbe razposlal navodila vsem ravnateljem šol glede odstotka judovskih otrok, ki se smejo vpisati na naše šole.

Pred izdajanjem uredbe o omejitvi vpisovanja judovskih otrok v srednje šole in na učiteljska, in sicer v prvi razred, je bilo v vsej državi razen banovine Hrvatske vpisanih ali priglasenih 377 učencev in učenk. Po uredbi, ki točno določa, koliko judovskih otrok smejo šole sprejeti sorazmerno s številom judovskega prebivalstva proti ostalemu jugoslovanskemu prebivalstvu, je bilo od 377 priglasenih otrok sprejetih na šole samo 108 Judov.

Po zadnjem ljudskem štetju se je namreč ugotovilo, da na 100 naših državljanov pride 0,454 Judov, tako da je treba na 220 do 230 naših otrok sprejeti na šole le po enega judovskega otroka. Po teh navodilih bo v dravski banovini lahko obiskoval srednjo šolo samo en Jud. Prvotno jih je bilo vpisanih pet. V drinski banovini jih je bilo priglasenih 62, sprejetih pa 18. Največ judovskih otrok je v donavski banovini. V tamkajšnji gimnaziji se jih je priglasilo 98, sprejetih pa je bilo le 28. V moravski banovini je bilo priglasenih 10, sprejetih 3, v vardski banovini 81, sprejetih 23, v zetski priglasenih 5, sprejet 1. Edino v vrbaski banovini ni bil sprejet noben Jud. Priglasili so se štirje, toda v vsaki gimnaziji je bil že po eden.

Na področju uprave mesta Belgrada je več judovskih otrok, kot pa v kateri koli banovini. Samo v Belgradu se jih je v prve razrede gimnazije priglasilo 112. Od teh je bilo sprejetih 34.

V vseh šolah so judovske otroke izbirali člani profesorskih svetov na predlog ravnateljev. V šole so bili sprejeti le tisti judovski otroci, ki so pokazali najboljše uspehe in ki so istočasno najrevnejši.

Na meščanskih šolah je bilo pred izdajanjem judovske uredbe vpisanih 115 Judov. Obdržali so jih samo 47. V dravski banovini je vpisan na meščansko šolo samo eden, sprejet pa ni bil niti ta. Tako je v vsej tej banovini vpisan samo en Jud v prvi razred srednjih šol, in sicer v Murski Soboti v prvi razred gimnazije. V drinski banovini jih je bilo od 75 priglasenih sprejetih 20, v donavski banovini od 45 — 18. V moravski banovini se je priglasil eden, sprejet pa ni bil. V vrbaski banovini se jih je priglasilo pet, niso pa nobenega sprejeli. V zetski in vardski banovini se ni nihče priglasil. Na področju uprave mesta Belgrada se jih je priglasilo 18, sprejetih pa je bilo 8. Od vseh meščanskih šol je največ priglasenih sprejela meščanska šola v Sarajevu, in sicer 10. Za njo pa pride II. meščanska šola v Belgradu s 7 Judi. — Kar se tiče gimnazij, je vpisanih največ v I. moško gimnazijo v Belgradu (11), nato v IV. žensko gimnazijo v Belgradu, II. žensko gimnazijo v Novem Sadu, žensko gimnazijo v Subotici (po 4) itd.

Na učiteljska ni vpisan noben Jud, prav tako tudi ne na višji pedagoški šoli.

tudi pri handicap vožnji na 10 krogov. Ta vožnja je bila prav zanimiva in je izmed vseh kolesarskih točk občinstvo najbolj privabila.

Končno se nam zdi še potrebno, da po zaključnih slovesnostih na Hermesovem stadionu pripomnimo še nekaj besed o organizaciji. Organizacija prireditve ni bila dobra in je bilo tako v soboto kakor v nedeljo mnogo pomankljivosti, ki bi se dale s primerno pazljivostjo odstraniti. Ti nedostatki so bili zlasti močno opaženi v nedeljo pri motoklistističnih dirkah. Bilo je nekaj napak, ki bi nikakor ne smele biti. Nedeljske prireditve na Hermesu so bile res velike in zanimive prireditve. Sprito tega bi moral prireditelj delo že preje pametno porazdeliti. Ni mogoče, da bi bil en sam funkcionar — če je še tako sposoben — na dveh mestih naenkrat in da bi dve funkciji lahko uspešno opravljal. Pomankljivosti sicer zaradi nad vse zanimivega športnega sporeda niso zapustile preveč neugodnega vtisa, kljub temu pa svetujemo prirediteljem, naj ob prihodnji slični prireditvi posvetijo organizaciji sami malo več pozornosti.

Kmetje! Ali že imate koledar Kmečke zveze za leto 1941? Desettisoče kmečkih gospodarjev, ki ga vsako leto kupujejo, bo zanimalo, da se je založništvo posrečilo navzile vsem težkočam izdati letošnji koledarček z neskrbno, temveč celo izpopolnjeno in z novimi poglavji (n. pr. o kmečkem stavbarstvu, trsn izbor itd.) pomnoženo vsebino, in to za nezvišano prodajno ceno 10 din pri skupnih naročilih oziroma 12 din pri nakupu posameznih izvodov.

Za one, ki jim koledarček Kmečke zveze še ni poznan, navajamo najvažnejša poglavja iz vsebine: pregledni in beležni koledar; 32 strani obrazcev za kmetsko knjigovodstvo; podatki; pristojbine; naslovi najvažnejših uradov po vsej Sloveniji; pregled kmetskih ustanov, organizacij in šol v Sloveniji in vsej državi; 22 strani najvažnejših navodil in podatkov o živinorejstvu, kmetijsko strojevoje; 24 strani navodil in podatkov iz poljedelstva, podatki o umetnih gnoljih, o sredstvih za zatiranje škodljivcev, škropljenje, trsn izbor; odstranjevanje madežev; o zemljiški knjigi; o davkih; o prehrani človeka; prva pomoč ponesrečenecem; domača lekarna; določbe o lesni trgovini; navodila in tabele za merjenje vseh vrst okroglega, tesanega in žaganega, kakor tudi stoječega lesa itd. Koledar

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura		Vetor	Pada-vine	
			na j.	na n.		m/m	vrsta
Ljubljana	759.4	16.0	5.0	88	0	—	—
Maribor	760.5	16.0	0.0	90	0	—	—
Zagreb	760.2	18.0	1.0	90	2	0	—
Belgrad	762.3	18.0	1.0	80	0	—	—
Sarajevo	766.2	18.0	-4.0	90	0	—	—
Vis	760.7	15.0	12.0	93	0	SE ₅	—
Split	760.4	20.0	12.0	70	0	NE ₅	—
Kumbar	760.1	21.0	13.0	50	0	NE ₅	—
Rab	760.5	19.0	13.0	90	0	SE ₅	—
Dubrovnik	759.9	20.0	9.0	70	0	NE ₅	—

Vremenska napoved. Pretežno oblačno, spreminljivo vreme.

Koledar

Danes, torek, 22. oktobra: Vera, Fides.
Sreda, 23. oktobra: Klotilda.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkovec ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Kdo je Nikita Magalov? Včeraj smo napovedali v našem listu prihodnji koncert v prireditvi Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek, 28. t. m. zvečer v Filharmonični dvorani. Ta koncert bo izvajal pianist Nikita Magalov. Umetnik je Rus, ki je po končani svetovni vojni emigriral iz Rusije in živi sedaj stalno v Švici. Kot pianist je izreden umetnik, ki ima povsod v celi Evropi in Ameriki največje umetniške uspehe. Lani meseca decembra je koncertiral prvi v Ljubljani in takrat navdušil navzoče občinstvo. Zato opozarjamo na ponedeljkov koncert v veliki Filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Uprava lista »Orač« sporoča vsem naročnikom, da bo 11. (novembrska) številka »Orača« poslana izključno samo onim, za katere je pri upravi vključeno plačilo naročnine. Ostali naročniki prejmejo 11. in 12. številko — v kolikor bo na razpolago — šele, ko bo uprava prejela od njih naročnino, oziroma dokazilo o poravnani naročnini za leto 1940.

Usmiljenim srcem! Obračam se s prošnjo, da mi nekdo prisrčno v tej hudi stiski in bedi na pomoč. Sem za delo nesposoben, ker sem že več let neozdravljivo bolan. — Vsako darilo mi je dobrodošlo, poneseni povrniki, obleka, perilo, čevlji, denar ali živila. Vnaprej se prisrčno zahvaljujem. Bog povrni! — Darove prosim na Upravo »Slovenca«. Tam je tudi naslov pomoči potrebnega!

Blizajo se vsi sveti, prazniki, ko se spominjamo rajnih. Za to dobo je gotovo najbolj primerna igra Lippel-Sovretov »Mrtvaški ples«, duhovna igra v 11 dogodkih, katere se bo odigrala v frančiškanski dvorani v petek, 25. oktobra ob 8 zvečer. Za uvod bo podal zgodovino mrtvaških plesov g. asistent Jože Gregorij, nakar sledi igra. Vse obiskovalce prosvetnih večerov, kakor tudi cenj. občinstvo na to predstavo opozarjamo in prosimo, da se je v obilnem številu udeleže. Čisti dobiček je namenjen za Slovenski dom.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 20. uri zadnjič

Noč pripada mladini

Roman Novaro, Evelin Laye

Blokada

Madeliane Carrol, Henri Fonda

Senzacionalen film iz življenja špijonov

Prosvetno društvo Trnovo v Ljubljani sporoča članstvu, da bo občni zbor v sredo, dne 23. t. m. ob 8 v prostorih prosvetnega doma, Karunova ul. 14. Esperantski tečaj za začetnike priredi Jug. katol. esperantska zveza v prostorih Slomškove družbe na Aleksandrovi cesti 10 (skozi dvorišče I. nad.). Vpisovanje je tečaj bo istotam v četrtek, 24. t. m. od 19.30 do 20.30 zvečer. Učnina nizka. Tečaj bo trajal štiri mesece.

Vsesvetska akcija uspeva nad vse pričakovanje lepo in so članice in člani Vrhovnega socialnega sveta ter ostalih humanitarnih in karitativnih društev deležni skoraj povsod zelo lepega sprejema. Po uspehih dosedanjega prodajanja nakaznic, na katere bodo dobrotniki prejeli mestne vence in sveče, bo letošnja vsesvetska akcija presegla lansko in predlanskoletno tovrstno akcijo, s čimer bo omogočeno še izdatnejše podpreti mestne reveže. Revni okoličani že spletajo vence in jih bodo kmalu pripeljali v Ljubljano. Vsi pri vsesvetski akciji sodelujoči, kakor tudi ostalo občinstvo dobe nakaznice ter potrebne informacije v pisarni vsesvetske akcije v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10, prilijže levo, med uradnimi od 8 do 12 in od 13 do 18.

Gledališče

Drama

Začetek ob 20.

Torek, 22. oktobra: Razvalina življenja. Red B.
Sreda, 23. oktobra: Pohujšanje v dolni šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Četrtek, 24. oktobra: Revizor. Red A.
Petek, 25. oktobra: Ob 15. Romeo in Julija. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.
Sobota, 26. oktobra: Skrivnice. Izven.

Opera

Začetek ob 20.

Torek, 22. oktobra: Fidelio. Red Terek
Sreda, 23. oktobra: Jenufa. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostića.
Četrtek, 24. oktobra: Grof Luksemburški. Red Četrtek.
Petek, 25. oktobra: Figarova svatba. Red Premier-ski.

S skromnimi žrtvami, ki jih prav za prav nihče ne občuti, je mogoče zavednim članom naroda v veliki meri zadostiti potrebam revnih slojev po naših obmejnih krajih. Podprimo torej v nedeljo, 27. oktobra zimsko nabiralno akcijo Slovenske straže vsaj s skromnim prispevkom!

ima tudi skupno nad 110 strani prostora za gospodarjeve zapiske, listino in svinečnik. Dobi se pri vseh Kraljevinih kmečkih zvezah, v vseh knjigarnah in pri založništvu: Kmečka zveza, Ljubljana, Tyrševa cesta 33.

ŠPORT

Boksarski nastop ŽSK Hermesa

Kot zadnja prireditev v okviru proslave ŽSK Hermesa je bil nastop mlade hermežanske boksarske sekcije. V borbi je nastopilo v nedeljo zvečer v dvorani Delavske zbornice 7 dvojic ali 14 bokarjev. Poleg prireditelja so nastopili tudi bokarji SK Bratstva z Jesenic, SK Trbovelj in ISSK Maribora.

Kot prva dvojica sta nastopila v peresni kategoriji Mariborčana Meglič in Trboveljčan Razboršek. Mariborčan Meglič je zaslužen zmagal nad Razborškom po točkah.

V eksibicijski borbi sta nastopila Hermežan Antolin in Mariborčan Otisek. Oba sta nudila prav lepo borbo. Oba boksarja spadata v mušjo kategorijo.

V lahki kategoriji sta se pomerila dva Hermežana Meze in Graček. V tej borbi je z knok-outom premagal očitno boljši Meze Gračka že v drugi rundi.

Prav živahno borbo sta nudila v srednji kategoriji Majcen (Trbovlje) in Keitner (Hermes). Keitner je v tej borbi zmagal, ker je Majcen pred pričetkom tretje runde zaradi poškodbe na roki odstopil od nadalje borbe. Oba boreca sta bila prav dobra, Majcen morda še za spoznanje boljši.

V srednji teški kategoriji je po točkah zmagal Jeseničan Mitrovič nad Hermežanom Voljičem. Jeseničan je zmagal zaslužen.

V isti kategoriji sta nastopila še Jeseničan Ažman in Hermežan Marušič. Mnogo slabši Hermežan Marušič je v drugi rundi odstopil in je bil za zmagovalca proglašen Ažman. Ažman pa bo tudi v rednem poteku borbe zelo verjetno zmagal.

V včerajšnji številki se nam je vrnila ne-ljuba pomota in je tiskarski škrat napravil za zmagovalca v skupini kolesarjev seniorjev, juniorja Mažero iz Maribora. V resnici je bil prvi Zagrebčan Drago Davidovič (Jugoslavija — Belgrad). Drugi je bil Podmiljšak France (Edinstvo — Ljubljana), tretji pa Janez Peternelj (Hermes).

Isti vrstni red tekmovalcev seniorjev je bil

Kaj vse je odslej francoskim Judom prepovedano

Predvsem državna služba ter kakršen koli vpliv na časopise, radio in filme

Da je Francija po zgledu drugih držav tudi nad vse odločno nastopila proti judom, ki so se tako hudo zajedli v francosko javno življenje in po svoji trgovski spretnosti izsesavali kri francoskemu ljudstvu, o tem smo na tem mestu že pred kratkim pisali. Danes prinašamo v glavnem še vsebino stroge protijudovske uredbe, ki jo je te dni objavil francoski Službeni list v Vichiju. Iz te uredbe se jasneje vidi, da je boj proti judom tudi v Franciji zdaj postal neizpros.

Uredba, ki jo je izdala francoska vlada, in ki je že začela veljati, se ne nanaša samo na tiste jude, ki živijo v evropskih Franciji, pač pa tudi na one iz Alžira, francoskih kolonij, protektoratov in mandatnih pokrajin. Ena prvih določb nove uredbe je, da so jude pognali iz vseh državnih in samoupravnih služb. V svobodnih poklicih pa se smejo jude udeleževati le v omejenem številu, to se pravi, da mora biti razmerje e takšnimi poklici zaposlenih judov in Francozi enako kot je razmerje med francoskim in judovskim prebivalstvom v določenem kraju.

Treba je bilo nujno tudi rešiti vprašanje, koga je treba smatrati za juda. Uredba pravi, da je jud vsak, čigar mati je judinja, pa četudi je oče čistokrvn Francoz.

Judovski vpliv je treba odstraniti predvsem iz gospodarskega življenja. Nova uredba določa, da

jude ne smejo biti ravnatelji ali glavni tajniki podjetij, ki uživajo kakršno koli koncesijo ali kakšno posebno ugodnost od države. So pa pri tem tudi izjeme. Izjete so namreč te tisti jude, ki so se udeleževali kot vojaški svetovne vojne, ali ki so bili v zadnjih desetih letih odlikovani v vojni, ali pa tisti, ki so si s čim drugim pridobili visoko odlikovanje »Legije časti« za vojaške zasluge.

Na noben način, tudi če so si pridobili še tako velike zasluge, pa jude ne smejo odslej več biti glavni, odgovorni ali navadni uredniki pri časopisih, ravnatelji ali uredniki drugih časopisnih izdaj, dalje ne smejo biti ravnatelji člani upravnih odborov in poslovodje tistih podjetij, ki se bavijo z izdelovanjem, prodajo in predvajanjem filmov. Brezpogojno se morajo jude odstraniti tudi iz vrst režiserjev in predstojnikov gledališkega osebja, članov upravnih odborov, šefov gledaliških uprav ali ravnateljev kinematografov. Isto velja tudi za jude pri tistih podjetjih, ki se bavijo z radijskimi oddajami.

Uredba je, kakor rečeno že uveljavljena. Judov, ki so do sedaj opravljali zgoraj navedene službe, pa niso kar prvi dan postavili na ceto, pač pa so bili z njimi še dokaj prijazni, če upoštevamo, da so bili v veliki meri uprav judje so krivci sedanjega žalostnega položaja Francije. Dali so jim rok, da morajo po tej uredbi prepovedane službe zapustiti v dveh mesecih.

Barcelonski guverner je kaznoval udeležence razkošne pojedine, ker so jedli iz zlatih posod . . .

Še vedno je danes na svetu, čeprav so zelo hudi časi, dokaj takšnih, ki jih vojna ni prav nič prizadela in žive še dalje prav tako razkošno kot so prej, ko je bilo po svetu mirno. Privoščijo si vsega, česar si le pože, pri tem pa niti malo ne pomislijo, da se vsem ne godi tako, oziroma, da si nekateri ne morejo privoščiti niti najpotrebnejšega. Tudi ne pomislijo, da s takšnim svojim razkošnim, za današnje čase prerazkošnim življenjem ustvarjajo med revnimi sloji še večje nerazpoloženje in sovraštvo do vseh, ki nimajo niti malo

socialnega čuta, niti toliko ne, da bi se vsaj skрили takrat, kadar se hočejo navžiti vseh dobrot, če si jih je lahko privoščijo.

Lep zgled, kako so tudi oblasti sprevidele, da je takšno izzivanje ljudskih množic tudi že treba zatreti, zlasti v sedanjih trdih časih, so imeli zadnjič v španskem mestu Barceloni. Tam so bogati industriji pri neki priliki priredili nadvse razkošno pojedino, na kateri ni manjkalo nobene stvari, ki bi si jo ti petični magnati poželeti. Niso pa bili udeleženci tega banketa malo presenečeni, ko so dobili od barcelonskega guvernerja nalog, da morajo zato, ker so se udeležili tega banketa, plačati vsak po 10.000 pezet.

Svoj ukrep je guverner utemeljil s tem, da je imel banket protisocialen značaj in sicer v toliko meri, da je vzbudil javno zgražanje. Ljudstvo se je zgražalo zlasti zaradi tega, ker se je zvedelo, da so ti mogotci pri banketu zahtevali, da jim morajo streči v zlatih posodah.

Divjanje voda v Pireneih

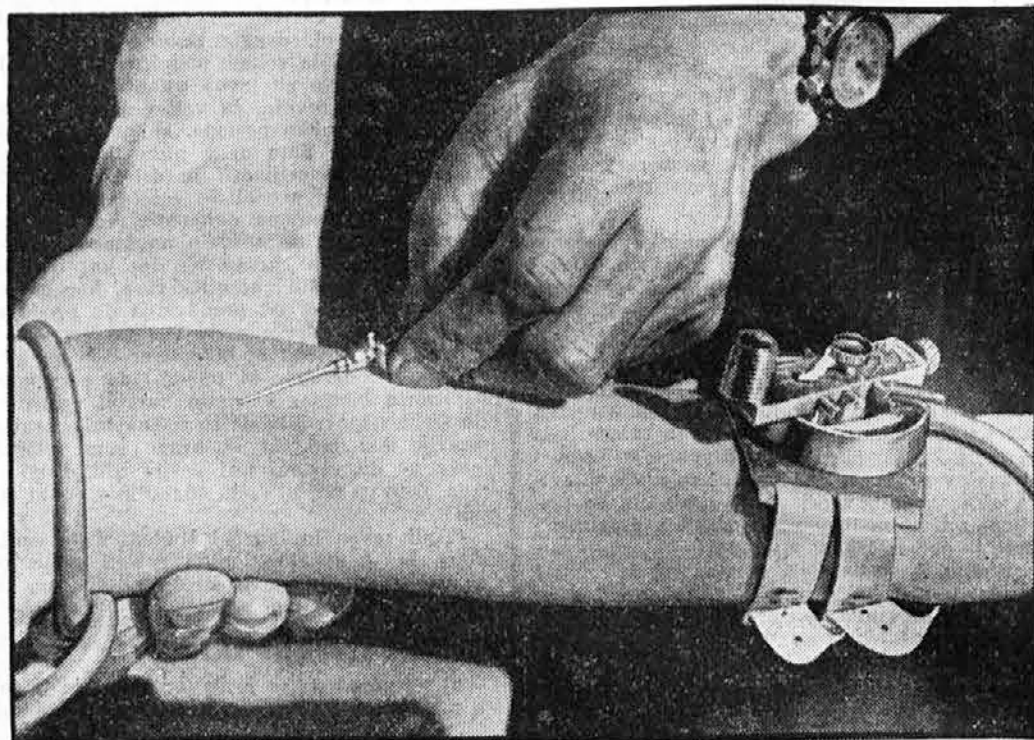
Zadnje dni so divjale v krajih na podnožju Pirenejev velike povodnje. Po poročilih iz Vichija cenijo škodo, ki so jo prizadejale te povodnje, na najmanj eno milijardo frankov. V neki dolini je hudournik odnesel 60 hiš, med njimi pet hotelov. Peščina v Perpignanu je odrezana od mesta. Iz Perpignana so mnogo ljudi izselili. Iz perpignanske bolnišnice so rešili 140 nevarno bolnih ljudi. Zdravilišče La Preste je voda poplavlila. Zdravniki so utonili. V zdravilišču Amelie je voda odnesla 63 hiš. 25 ljudi je utonilo. Kraja Arlesa ni več. Elektrarna pri Pa-de-Loupu je uničena.

Kovčeg, poln deviz, bankovcev in zlata

Nemška uradna agencija je včeraj izdala naslednje poročilo: Bivšega predsednika francoske vlade Paula Reynauda in njegova dva bližnja sodelavca Lecaja in Bevauxa obtožujejo tudi ponesrebe državnega imetja. Listi prinašajo o aferi razne

podrobnosti. Po časopisnih poročilih se je Reynaud pripravil na beg iz Francije od tistega dne, ko je podal ostavko. Njegova dva sodelavca sta šla naprej in dogovorjeno je bilo, da ga počakata na Španskem. Reynaud jima je bil dal s seboj težak kovčeg. Toda v Madridu je vedenje Lecaja in Bevauxa zbudilo sum. Francoska policija je uveljavila preiskavo in pregledala njuno prtljago. Odprli so tudi Reynaudov kovčeg. Španska oblastva so potem poslala ta kovčeg francoski vladi v Vichiju. Vsebinsko kovčega je v Vichiju zelo presenetila. Kovčeg je bil poln deviz, francoskih bankovcev, zlata v palicah in dragocenega nakita. Pozneje so ugotovili, da so te zneske in dragocenosti poklonili Francozi državni blagajni za obrambo države. Vrednost vsebine tega kovčega cenijo na več desetih milijonov frankov. Reynaudova sodelavca sta bila medtem zapustila Španijo in se zdaj mudita na Angleškem. Reynaud, ki se je bil ponesrečil pri neki avtomobilski nesreči, pa ni mogel zapustiti države.

Francoski kolonialni muzej, ki so ga zaprli pred štirimi meseci, je zdaj spet odprt. Obisk v tem muzeju je bil takoj prvi dan izreden.

Neki Švicar je izumil novo pripravo, kakršno uporabljajo zdravniki pri transfuziji krvi. Njegov izum ima predvsem to prednost, da je neprimerno lažji od prejšnjih tovrstnih priprav. Tehta namreč le četrt kilograma, medtem ko imajo stare po štiri in tudi več kilogramov.

Nemirna sedanost in slavna preteklost Egipta

Dežela spomenikov, ki jim dozdej na svetu še ni enakih

Sodobni Egipt je zdaj več ali manj v vojnem vrtincu. Uradno sicer še ni nikomur vojne napovedal, vendar igra brez dvoma veliko vlogo v sporu med Anglijo in Italijo v Sredozemlju.

Egipt ima okrog 15 milijonov ljudi. Glavno mesto je Kairo, ki ima nad milijon prebivalcev, od koder vlada svojo državo mladi kralj Faruk. Politično je Egipt na strani Velike Britanije, ki ima tu svoje vojaštvo, letalska in pomorska oporišča, od katerih je največje v Aleksandriji.

Egipt ima zelo

slavna preteklost

Na zunaj dežela ni dosti drugačna, kot je bila stara egipčanska država pred več tisoč leti. Sveta reka Nil teče med visokimi zgradbami z isto gospodovalnostjo in silo, kot začasa faraonov. Puščava je ostala prav tako brezmejna, ogromne piramide pri vasi Gizeh se še vedno dvigajo visoko pod nebo. En sam pogled na vse to ponese človeka vsaj za trenutek nekaj tisoč let nazaj, v tiste čase, ko so bili tu faraoni, v čase, ko so živeli Julij Cezar, Mark Antonij, Kleopatra, Mozes, Izraelci itd.

Na tisoče sužnjev je gradilo eno samo piramido dvajset let.

Velika piramida je vsekakor največji spomenik, kar jih je bilo zgrajenih na zemlji sploh. Prav tako, kakor se je dvigala proti nebu pred 6000 leti, tako se dviga še danes. Sodobni človek, ki gleda samo praktično stran življenja, se ne hote vpraša, čemu služi ta velikanski stvor vzdane kamenja. Dvajset dolgih let je tisoč in tisoč sužnjev delalo samo piramido pri Kairu. Ta spomenik, ki je bil določen, da sprejme ostanke

egiptskega kralja, je trikrat širši od velikanske cerkve sv. Petra v Rimu, v kateri je prostora za okrog 12.000 ljudi. Piramida je visoka 137 m in pokriva 50.000 kvadratnih metrov površine. Zanj je bilo treba 2.500.000 kubičnih metrov kamenja.

Ozek, proti severu obrnjeni vhod v piramido, vodi v prav tako ozek hodnik, ki se počasi spušča v globine piramide. Trije vodniki te popeljejo v to skrivnostno temo, ki je legla sem pred tolikimi stoletji. Razlika med bleščim soncem zunaj in neprodno temo v notranjosti je taka, da objame človeka nehoti strah. Pot navzdol je težavna. Gre po ozkih hodnikih, iz katerih veje tisočletni vdih plesnobe. Večkrat se je treba celo plaziti po kolenski in gaziti po lepljivem blatu. Slehernege potnika prevzame na tej poti ena sama želja: čimprej na sonce, na čisti zrak, kjer se bo spet prikazalo nad njim vedno modro egiptovsko nebo. 50 odstotkov obiskovalcev se obrne že na pol poti. Pogumni nadaljujejo pot do sredine piramide, kjer se nahaja sarkofag s faraonomim truplom.

Zidovi in oboki tega malega prostora nosijo na sebi milijone in milijone ton težkega kamenja, cementa in drugega gradiva. Pravijo, da je v tej ogromni stavbi več kilometrov dolgih zavitih hodnikov in okrog 3000 prostorov.

Vodniki tudi tu znajo . . .

Egiptovski vodniki so se navadili na mučne občutke Evropejcev v mrtvaški sobi faraona in jih znajo izkoristiti, da od njih dobe čim več. V najhujšem trenutku jim že kako ugasne svetiljka v roki. In takrat obljubi vsak vse, kar hoče od njega, samo da spet prižge svetiljko in da ga popeljejo nazaj »na svet«, proč od teh 40 stoletij človeške zgodovine, ki spi na dnu piramide ob faraonomem sarkofagu.

Program radio Ljubljana

Torek, 22. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Mandoline in balalajke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert rad. orkestra — 14 Poročila — 14.15 Šolska ura Ob 40-letnici gluhonemnice (g. Zdravko Omerza) do 15 — 18 Solistični koncert: violoncello (g. prof. Šedlbauer — 18.40 Viri in izraha energije (g. prof. Miroslav Adlešič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Plošče — 19.50 Gospodinska posvetovalnica (ga. Helena Kelhar) — 20 Okrogli napevi (plošče)

Sreda, 23. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Nekaj komornih zvokov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Pisano polje (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: Dober urnik — pot do uspeha (g. Janko Sicerl) — 18.20 Mladinska ura: Spominjajo se grobov naših pesnikov in pisateljev (g. prof. Fr. Vodnik) — 18.40 Delavsko sodišče (g. Stane Golob) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljubljanske opere. V. I. odmoru: Glasbeno predvajanje (g. ravnatelj Vilko Ukmar). V II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Torek, 22. oktobra: Belgrad 20.25 Komorni kvartet — Zagreb 20.24 Prenos — Bratislava 19.40 Slovaške narodne — Praha 20.45 Beethovenova VIII simf. — Sofia 20.30 Cesar Franckove skladbe — Beromünster: 20 Simf. koncert — Stockholm-Hörby 19.30 Vojška godba — Rim-Turn-Florenca 20.30 Vokalni koncert — Sottens 20 Igra.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

Chips je zdaj pogledal fanta iz mesta in ga vprašal, kako mu je ime. Ko mu je tudi ta povedal, ga je vprašal, zakaj je prišlo do pretepa. Fant je dejal, da ga je Colley razžalil, on mu je pa vrnil. Chips je oba ozmerjal, potem ju je prisilil, da sta se poravnala in si stisnila roke.

Po tem malem dogodljaju je Chips nadaljeval pot k ravnatelju. Ravnatelj Ralston se je nemirno igral z nožikom na svojem pisalniku, ko je v sobo stopil Chipping. Pozdravila sta se, potem pa je ravnatelj takoj začel:

»Poslušajte, gospod Chipping, ali ste že kdaj premišljali o tem, da bi se umaknili v pokoj?«

Chips je začudeno odgovoril:

»Ne, na to nisem še nikdar mislil.«

»Svetujem Vam, da bi o tem malo premislili. Prepričan sem, da vam bo guverner odobril celo pokojnino.«

»Toda jaz se ne nameravam umakniti.«

»Potem je položaj malo težji. Odkritosrčen bom z Vami, gospod Chipping. Načini vašega učenja so docela zastareli, razen tega se pa tudi ne menite za moja navodila. Če bi bili mlajši, bi to moral smatrati za nepokorščino in upiranje. Poglejte si obleko! Po naključju sem zvedel, da je Vaša obleka študentov vzrok za smeh in za norčije. Se pred letom dni sem izrazil željo, da bi uvedli novi latinski izgovor, vi se pa še zmenili niste za moje naročilo.«

»Kakšna korist bo od tega, če bom fante učil izgovarjati »Kikero«, če bodo pa vse življenje govorili »Cicero«?«

»Vidite, gospod Chips, vi mislite tako, jaz pa drugače. No, jaz sem pa nekako po naključju tukaj ravnatelj in želim, da bi Brookfield bil moderna šola. Vi pa spet ne odnehate od preteklosti in od izročila.

Casi se spreminjajo. Starši zahtevajo danes za šolnino, katero nam plačujejo, dosti več, kakor pa samo teh nekaj koscev mrtvega jezika.«

»Vem, da se svet spreminja, gospod Ralston. Videl sem, kako stara izročila po vrsti umirajo: nežnost, dostojanstvenost in občutje za preteklost. Bančni račun je danes najpomembnejša reč. Vi bi radi šolo vodili kakor nekako tovarno, ki bi izdelovala ljudi, katerih mesto je tukaj. Moderni načini in kar je še tega, to je vse neumnost. Fant mora imeti samo občutje za šalo in stvarnost, pa se bo znašel v slehernem življenjskem položaju. Ne pojdem v pokoj, Vi pa delajte kar vas je volja.«

Chips se je razjezil, vzel ogrinjalo ter odšel od osuplega ravnatelja.

Nekdo od študentov je v sobi pred ravnateljevo pisarno slišal bes pogovor med njim in med Chipsom. Na vso sapa je oddrval, da vsi sporočijo novico drugim fantom. Ti niso hoteli verjeti, da Chips odhaja. Nekdo od fantov je dejal:

»Ne verjamem, Chips je v šoli že sto let. Še mojega očeta je tepel.«

Drugi je trdil:

»Če pojde Chips, bo šla vsa šola po gobe.«

Tretji je začel razburjeno:

»Naj samo kdo poskusi kaj reči proti Chipsu, jaz ga bom . . . jaz ga bom ubil!«

Nekoliko dni za tem je bilo v zasebnem uradu guvernerja šole, Johna Colleya veliko razburjenje. Guverner je nemiren in ves rdeč v obraz hodil križem po sobi, profesor Henderson pa je sedel v naslanjaču. Guverner je razburjeno vpil:

»Nemogoče! Ralston je najbrž znorel. Odstopil bom, toda ne bom dovolil tega. Ali si sploh morete misliti Brookfield brez Chipsa? Saj je vendar nas vse že tepel, ker smo kradi češnje. Fantje so spravili po koncu vse nekdane študente. Sklical bom posvet starešin. Obrnil se bom na prosvetno ministrstvo. Minister Forrester je Chipsov učenec. Pri Bogu, da bom!«

V Brookfieldu se je sešel posvet starešin in voditelja šole. Poklicali so Chipsa, Guverner Colley mu je sporočil sklep šolskega sveta:

»Svet ne želi, da bi se umaknili v pokoj, Chips. Brookfield bi brez Vas ne bil Brookfield. Lahko ostanete v šoli sto let, če Vam je dobro, mi pa upamo, da Vam bo dobro še dolgo, dolgo časa.«

Vsi so začeli burno vzklikati Colleyju, Chips pa je vstal in v glasu mu je zvenelo veliko razburjenje, ko je začel:

»Sir John . . . gospodje . . . to je lepo od vas, John . . . in od vas gospodje, da skrbite za mene starca, toda preden boste kaj storili, da bi jaz ostal v šoli, bom jaz poskusil prepričati ravnatelja, da sva šoli potrebna jaz in vi, sir John Colley.«

Prosvetni minister, ki je bil tudi navzoč, je dejal:

»To je pa plemenito.«

Polkovnik Morgan je dejal Chipsu:

»Samo če Vam bo uspelo?«

»Prizadeval si bom, da mi bo, pa četudi bi moral učiti svoj razred, naj izgovarja »Kikero« namesto »Cicero«. No, čež nekaj let se bom tako moral umakniti v pokoj.«

XI.

Spet je prešlo pet let. Chips se je pripravil, da bi odstopil in šel v pokoj. Ravnatelj Ralston in tovariši so mu priredili poslovilno večerjo v veliki dvorani šole. Slovesnost je vodil Sir John Colley z drugimi udi upravnega odbora šole. Sedeli so na odru, doli v dvorani pa je bila zbrana vsa šola. Poslovilni govor je imel ravnatelj Ralston in je končal takole:

»Pred petimi leti sem bil v tej šoli novinec in sem skušal predlagati gospodu Chippingu, da bi se umaknil v pokoj. Po tem vidite, kakšen novinec sem bil.«

Ralston je počakal, da se je polegel smeh, potem pa je nadaljeval:

»Od tedaj sva se z gospodom Chipsom bolje spoznala. Z nenavadno obzirnostjo je Chipping ustregel sleherni moji želji. Posrečilo se mi je celo prepričati ga, da si mora kupiti novo obleko namesto tiste starodavne, ki je bila v Brookfieldu že nekaj zgodovinskega.«

Spet je ustavil ravnatelja smeh vse dvorane. Spet je moral čakati, preden je mogel dalje: